

Motion till riksdagen
2008/09:A382

av **Otto von Arnold (kd)**

Arbetsmarknadsintegration över Sundet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen avseende socialförsäkringen för dem som arbetar i både Danmark och Sverige.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen avseende arbetslöshetsförsäkringen för dem som arbetar i både Danmark och Sverige.

¹ Yrkande 1 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Öresundsregionen har en mycket stor potential som tillväxtsregion för både Sverige och Danmark. Möjligheten att utnyttja potentialen är dock starkt avhängig av hur man hanterar de hinder som fortfarande begränsar interaktionen över landgränserna. Lagstiftningen har nämligen inte anpassats i samma snabba takt som pendlingen, rekryteringen och migrationen över Öresund.

Det är vare sig en realistisk eller önskvärd målsättning att ge Sverige och Danmark en enhetlig lagstiftning. Däremot är det av stor vikt att de två nationerna är kompatibla när det gäller lagar och system så att människor kan förflytta sig över nationsgränserna utan att drabbas av oöverstigliga administrativa problem. För att hantera dessa frågor krävs en översyn av bland annat arbetsförmedling, arbetslöshetsförsäkring och socialförsäkring – områden som berör såväl EG-rätten som nationell lagstiftning. Under de senaste åren har man funnit en del lösningar för att överkomma gränshinder men det kvarstår ändå många stora problem.

I Öresundsregionen pendlar ca 19 000 arbetare dagligen från Sverige till Danmark och i nuläget är majoriteten av dessa heltidsanställda. Även andra anställningsformer är vanliga och har potential att öka; det kan vara olika former av vikariat-, tim-, deltidsanställningar hos en eller flera arbetsgivare på båda sidor av Sundet. Denna situation med varierande anställningsformer återspeglar utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden i stort.

När det gäller flexibiliteten att ta olika anställning på båda sidorna av Sundet samtidigt, i synnerhet för de grupper där heltidsanställningar inte är lika vanliga, finns det idag problem som måste åtgärdas. Inom detta område kan Sverige ändra regelverket för att öka rörligheten och därmed stimulera arbetsmarknad och integration i regionen. Nedan beskrivs två av de största hindren.

Socialförsäkringsproblematiken

Ett av de största problemen i Öresundsregionen är förknippat med socialförsäkringen. Problematiken har sin grund i EU:s förordning 1408/71 och handlar om att arbetstagare ska vara socialförsäkrade i det land där de arbetar. Vid arbete i båda länderna samtidigt är personen enligt huvudregeln socialförsäkrad i boendelandet.

Detta hinder slår i synnerhet hårt mot personer som är bosatta i Sverige och arbetar eller vill arbeta på båda sidorna av Sundet samtidigt. I nuläget är nämligen den danska arbetsgivaren betala de betydligt högre svenska arbetsavgifterna i de fall då en anställd som bor i Sverige samtidigt har jobb för olika arbetsgivare på båda sidorna Sundet. En dansk arbetsgivare som anställer en svensk under dessa förhållanden får då betala bosättningslandets (Sveriges) arbetsgivaravgifter, vilket ofta gör den anställde för dyr att behålla.

Fel! Okänt namn på

Anställda i till exempel handels-, kultur- och restaurangbranschen är grupper som särskilt drabbas eftersom de är beroende av olika former av flexibla, parallella korttidsarbeten.

Följande citat från en musiker som bor i Sverige och arbetar i både Sverige och Danmark illustrerar problemet:

Om min arbetsgivare i Danmark skulle betala dessa avgifter för svenskboende, så skulle dessa bli 25–30 procent dyrare än en dansk. Lockande? Mig veterligen har arbetsgivaren aldrig någonsin betalat dessa avgifter. De sitter alltså på en bomb av uppskjutna kostnader. Jag har informerat dem om detta men de verkar bara avvakta och se vad som händer. Det har ju gått bra hittills. Jag är innerligt tacksam för att Skatteverket inte krävt in dessa avgifter men jag är innerligt tacksam att det är så för annars vore många musikers dagar räknade i Danmark.

Förutom reducerad flexibilitet på arbetsmarknaden har följden blivit att danska arbetsgivare nu lägger in klausuler i anställningskontrakten eller på andra sätt informerar om att de anställda inte får ta ett extraarbete i Sverige under tiden de jobbar i Danmark.

Flexibla jobb är en viktig resurs både för arbetsgivaren och för arbetstagarer, men att ta flera deltidssarbeten vid samma tillfälle oberoende av plats är i dagsläget en omöjlighet, i synnerhet i Öresundsregionen. Principen kring socialförsäkringen som den ser ut idag ter sig mycket svår att upprätthålla i en alltmer förändrad och flexibel arbetsmarknad där korta och tillfälliga anställningar är vanliga.

För den som arbetar för samma arbetsgivare i både Danmark och Sverige finns det från och med den 1 januari 2002 en särskild dispensöverenskommelse mellan länderna. Denna tecknades mellan dåvarande Riksförsäkringsverket och Den Sociale Sikringsstyrelse den 4 december 2001 med stöd av artikel 17 förordning 1408/71. Den innebär att personen får tillhöra lagstiftningen i det land arbetsgivaren har sitt säte om arbetet utförs där till minst 50 procent under en sammanhängande period av tre månader. Dispensöverenskommelsen gäller även de personer som innehar arvoderade förtroendeuppdrag i Sverige. Överenskommelsen har löst en del problem men omfattar inte dem som har olika arbetsgivare i de båda länderna. Även om överenskommelsen inte är tillämplig finns det inte något som hindrar att länderna ändå träffar överenskommelse om undantag.

Inom EU pågår arbetet med att anta en implementeringsförordning till den nya EG-förordningen 883/04 som ska ersätta förordning 1408/71 om social trygghet. Enligt den nya förordningen 883/04, som förväntas träda i kraft år 2010 (det är fullt möjligt att det dröjer ytterligare), kommer frågan om arbete i två länder samtidigt troligen att lösas så att man betalar sociala avgifter till det land där man arbetar mest – i likhet med dispensöverenskommelsen ovan.

I avvaktan på att vi får en ny samordningsförordning borde det finnas möjlighet att utöka dispensöverenskommelsen från år 2001 till att gälla även andra grupper än de som arbetar för samma arbetsgivare. Detta lösningsförslag skulle gå i linje med den nya förordningen och medföra att flexibiliteten på arbetsmarknaden skulle öka.

Fel! Okänt namn på

Det skulle dock även medföra att den svenske arbetsgivaren ska fullgöra sina arbetsgivarplikter till Danmark, exempelvis betala danska avgifter på den svenska inkomsten till Danmark. Då de danska avgifterna är betydligt lägre än de svenska kan det uppfattas positivt av den svenske arbetsgivaren. Det kan dock också upplevas som en nackdel att man måste sätta sig in i de danska systemen. Istället för att det är två parter, den danske arbetsgivaren och den anställde, som gemensamt ansöker om dispens, tillkommer ytterligare en part – den svenske arbetsgivaren. Denne måste således också gå med på att en dispensansökan ska lämnas.

En utökning av dispensöverenskommelsen från år 2001 bör kunna begränsas till sådana fall där personen har sin huvudinkomst från Danmark. Det skulle exempelvis kunna anges att i de fall man har minst 75 procent av sin bruttolinkomst från Danmark ska man kunna vara socialförsäkrad där. Härigenom skulle vi kunna få bort de allra flesta bisysslor.

A-kassa vid flexibla arbetsformer

En person som bor i Sverige och börjar arbeta i Danmark omfattas inte längre av den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Detta innebär att personen ifråga inte längre ska vara medlem i svensk arbetslöshetskassa utan istället ska söka medlemskap i en dansk arbetslöshetskassa. För personer som är bosatta i Sverige, men har flera korta anställningar i Danmark, skapar detta problem. Dessa personer ska följaktligen vara medlem i dansk arbetslöshetskassa de dagar de arbetar i Danmark och i svensk arbetslöshetskassa perioderna däremellan, det vill säga under arbetslöshetstiden. Detta innebär i vissa fall att en person behöver byta försäkringsland flera gånger under en månad.

Problemet beskrivs ingående i IAF:s (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen) utredning Gränsarbetare i Norden som offentliggjordes i slutet av augusti 2008:

För personer med flera korta anställningar i annat land varvat med arbetslöshet i bosättningslandet uppstår både administrativa och rättsliga problem. Enligt svenska regler kan endast inträde i en arbetslöshetskassa beviljas vid den förste i ett månadsskifte. Utträde synes dock kunna beviljas från den dag den sökande begär det. Det betyder att en sökande som avslutar sitt arbete i annat land och begär ersättning till exempel den 17 i en månad inte kan beviljas inträde från denna dag. Dessutom blir det näst intill omöjligt att administrativt hantera begäran om in- och utträden ur arbetslöshetskassan flera gånger per månad för en person som arbetar tillfälligt i annat land med arbetslöshet i bosättningslandet mellan de korta anställningarna. Detta är ett problem som även uppmärksammats i Arbetsmarknadsdepartementets rapport Öresund – två länder, en arbetsmarknad. Resultatet blir ofta att den sökande, i strid med förordningen, tillhör arbetslöshetsförsäkringen i både bosättnings- och arbetslandet.¹

¹ Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen – Gränsarbetare i Norden, s. 33-34.

Fel! Okänt namn på

Hur ska vi då skapa en praktisk lösning på hur personer som bor i Sverige och har arbete med korta anställningsförhållanden i Danmark ska hanteras ur arbetslöshetsförsäkringens synvinkel? I Danmark har arbetslöshetskassorna löst motsvarande problem genom att personer, bosatta i Danmark, som är medlemmar i en dansk arbetslöshetskassa tillåts vara kvar som medlem vid ett kortare arbete i annat land. I efterhand återbetalar a-kassan medlemsavgiften för de dagar då personen ifråga inte omfattades av den danska arbetslöshetsförsäkringen. På detta sätt säkerställs att ingen är dubbelförsäkrad i EG-rättens bemärkelse. I den svenska arbetslöshetsförsäkringen finns det ingen motsvarighet till den danska lösningen.

Stockholm den 6 oktober 2008

Otto von Arnold (kd)